

IV. ТРУД

Заети са всички лица, извършващи определена трудова дейност в обществения и частния сектор на икономиката, за която получават трудово възнаграждение или доход. Общият брой на заетите включва: а) наетите лица в трудовоправни отношения по Кодекса на труда (трудов договор и др.); б) наетите по граждански договор и по договори за управление и контрол, които не работят в повече от една фирма; в) собствениците на фирми, които участват пряко в дейността им (без тези, получаващи само дивиденди). В броя на заетите не са включени военнослужещите.

Данните за средния годишен брой на заетите в обществения сектор се отнасят за наетите по трудов договор (персонал) в държавните, общинските и кооперативните фирми, предприятия, учреждения и други. Средногодишният брой е средна аритметична от средносписъчния брой през отделните календарни месеци. Средносписъчният брой по месеци е средна аритметична от списъчния състав за всеки календарен ден. В списъчния състав се включват само лицата, наети по трудов договор най-малко един ден в основната или 5 дена в извънредната дейност на фирмите, предприятия и други. Разпределението на заетите в икономиката и наетите по трудов договор в обществения сектор (персонал) по отрасли е въз основа на отрасловата принадлежност на предприятията и фирмите според ЕКПОУ.

За трудови злоупотреби се считат всички травматични увреждания, станали през време, във връзка или по повод на извършената работа, както и всяко увреждане на здравето състояние, настъпило в резултат на работа при извънредни обстоятелства или ненормални за дадената професия условия, ако са довели до временна нетрудоспособност, инвалидност или смърт. Към трудовите злоупотреби се приравняват и професионалните заболявания, ако са довели до загуба на работни дни. Честотата и тежестта на трудовете злоупотреби са представени чрез изчислението на коефициент на честота и коефициент на тежест.

Данните за безработните лица в табл. 15, 16 и 17 са взети от Националната служба по заетостта към Министерството на труда и социалните грижи.

Основните резултати от проведените през март, юни и октомври 1995 г. изследвания на работната сила (заети и безработни) са представени в табл. 18 - 25.

Периодичните наблюдения на работната сила осигуряват информация за:

- икономическата активност на населението (заети, безработни и икономически неактивни лица);

- формите на заетост, вкл. за наетите в частния сектор, самостоятелно заетите и неплатените семейни работници;

- безработните, нерегистрирани в бюрата по труда;

- пресмятане на аналитични показатели.

Наблюденията се провеждат върху стратифицирана (по град и село) двустепенна гнездова извадка с гнездо на първата степен преброителен участък, а на втората - домакинство. При всяко наблюдение в 2000 преброителни участъка в 12 от живеещите в тях домакинства се анкетираат всички лица, обект на изследване (около 58 хиляди). С прилаганата схема на ротация във всяко следващо изследване се включват 2/3 (8) от домакинствата от предишното изследване, а останалите 1/3 (4) от домакинствата се заместват с нови. За ажустирание на резултатите от наблюдението се използват данни от текущата демографска статистика.

Основните концепции и дефиниции, заложи в методологията, са съобразени с международните стандарти на подобни изследвания в други страни и с препоръките на Международната организация по труда.

РАБОТНА СИЛА - лицата на 15 и повече навършени години, които са заети и безработни.

ЗАЕТИ ЛИЦА - лицата на 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период:

- а) извършват работа за производство на стоки и услуги поне 1 час срещу заплащане в пари или в натура, печалба или друг доход;

- б) не работят през наблюдавания период, но имат работа, от която временно отсъстват поради отпуск, болест, бременност, раждане и гледане на малко дете (до получаване на пълния размер на възнаграждението), неблагоприятни климатични условия, стачка или друг трудов спор и други подобни причини.

Заети са лицата, работещи срещу заплащане в пари или в натура; лицата, които управляват собствено предприятие, фирма или стопанство или извършват самостоятелно друга работа, за